

*Samen werken aan samenwerking*

## Komt er een stichting die de Nederlandse meervalsector vertegenwoordigt?

Door Peter G.M. van der Heijden (Internationaal Agrarisch Centrum, Wageningen-UR)

**Op 6 januari 2005 kwamen ruim 25 mensen uit de meervalsector (kwekers, verwerkers, pootviskwekers, vertegenwoordigers van de voerfabrikanten) in Wageningen bijeen om een plan van ABAB MKB Advies te horen. Nadat het plan beluisterd was werden mogelijke vervolgstappen besproken. Deze winter nog zal blijken of een voorstel om een stichting op te richten die de Nederlandse meervalsector als geheel vertegenwoordigt en de producten gaat promoten voldoende steun in de sector heeft.**

Na de bijeenkomst in Veghel van afgelopen juli (zie AQUAcultuur nr 4, 2004) is door ABAB MKB Advies en de stuurgroep van mensen uit de meervalsector die mede het proces trekken richting sector-vertegenwoordigende organisatie verder verkend wat de wensen en mogelijkheden zijn. Er zijn gesprekken gehouden met vertegenwoordigers van het Ministerie van LNV, LEI, NeVeVi, Pdukschap Vis en met alle meervalverwerkers. Met de resultaten van de enquête waarmee de bijeenkomst in juli werd afgesloten en van de gesprekken is vervolgens een voorstel voor de volgende stappen in het proces gemaakt. Dit voorstel is 6 januari aan het gehoor in de zaal van het Congressentrum voorgelegd door de heer Dominicus van ABAB MKB Advies. Al direct aan het begin gaf de spreker aan dat hij tot nu toe met plezier en belangeloos aan het proces richting samenwerking binnen de meervalsector heeft gewerkt, maar dat de betrokkenheid van zijn

adviesbedrijf ophield als er onvoldoende steun zou zijn voor het voorstel dat hij wilde doen. Dus het is nu tijd voor een beslissing: gaan we samen verder, of blijft het bij het oude: ieder voor zich? Ook gaf hij aan dat er die avond voor discussie over het verleden geen ruimte en tijd gegeven zou worden. Gesproken diende te worden over wat er in de toekomst zou moeten en kunnen gebeuren, over wat de sector bindt.

### ***Bedreigingen en uitgangspunten***

De jongste ontwikkelingen in andere agrarische sectoren in Nederlands en elders in Europa zouden de Nederlandse meervalsector drastisch kunnen beïnvloeden. Zo zijn er voor de Oost Europese lidstaten die vorig jaar bij de EU zijn gekomen in Brussel subsidies beschikbaar voor modernisering en vernieuwing van hun agrarische sector. Wat als een deel daarvan ook voor meervalteelt wordt gebruikt, en de producten de grens over richting west

Europa zouden gaan? De kosten voor de factor arbeid is in veel van de Oost Europese landen aanzienlijk lager en dus zijn hun product mogelijk goedkoper....

Een andere mogelijke bedreiging komt van de leegstand van schuren in de champignonsector. Daar wordt naarstig naar een andere activiteit gezocht die in deze schuren zou kunnen plaatsvinden. En verder is de onderlinge verdeeldheid van de meervalsector geen sterk punt.

Ook werden in het gesprek over samenwerking een aantal zaken vanaf het begin uitgesloten: van afspraken over prijzen of over grenzen aan te produceren hoeveelheden kon geen sprake zijn. De vrijheid van ieder individueel bedrijf en van de ondernemer stond voorop.

### **leders belang gediend**

Uit het plaatje van de Nederlandse meervalsector dat de heer Dominicus vanuit de moderne toverlantaarn op het scherm deed schijnen bleek dat er volop actie en discussie is binnen aan de ene kant de groep van producenten, verwerkers en toeleverende bedrijven, en aan de andere kant tussen de groothandel en de consument. Volgens het voorstel van ABAB MKB Advies zou tussen de twee groepen "iets" moeten zijn dat de sector vertegenwoordigt, dat de communicatie tussen consument en producent verbetert en aan promotie van de producten werkt, een soort meerval promotiecentrum. Een dergelijk centrum zou activiteiten kunnen ondernemen die in het belang zijn van elk individueel bedrijf aan de kwekers- en verwerkerskant, in het belang van de meervalsector als geheel, en ook het grotere



belang dienen: het belang van de klanten, van de Nederlandse aquacultuur als geheel, van de diverse afzetkanalen, etc. Voorbeelden van dergelijke activiteiten zijn de promotie van meervalproducten, en het vertegenwoordigen van de meervalsector als geheel.

### **Het voorstel**

Elke kweker, pootvisleverancier en verwerker zal de komende weken worden gevraagd schriftelijk te bevestigen aan de eerste stap tot oprichting van een stichting te willen bijdragen door een bedrag te storten. Het bedrag is voor alle bedrijven gelijk. Het zo bijeengebrachte bedrag is lang niet groot genoeg om een flink fonds voor promotie van meerval te kunnen vormen, maar dient eerder te worden beschouwd als een blijk van instemming met en steun voor

de eerste stap richting organisatie van en voor de hele meervalsector. Van het zo bijeengebrachte fonds zal een stichting worden opgericht en er zullen een aantal mensen van binnen maar ook van buiten de sector worden gevraagd om in een voorlopig stichtingsbestuur zitting te nemen. Als eind januari minder dan 80% van de ca 40 bedrijven die samen de Nederlandse meervalsector vormen hebben toegezegd mee te doen en het bedrag hebben overgemaakt dan heeft het initiatief blijkbaar niet voldoende steun en wordt het afgeblazen. Zij die reeds het bedrag hebben overgemaakt krijgen het geld terug en ABAB MKB Advies stopt zijn verdere bemoeienis met het proces richting samenwerking. Blijkt op 1 februari dat 80% of meer van de bedrijven het voorstel voor deze eerste stap ondersteunt, dan zal begonnen worden mensen





te vragen of ze lid van het voorlopige bestuur willen worden. Rond 1 maart zal het voorlopige bestuur bekend worden gemaakt, en kan door hen begonnen worden met het maken van een businessplan. Een dergelijk plan zou behalve een analyse van de huidige marktsituatie, de kansen en bedreigingen, sterke en zwakke punten ook over doelstellingen, mogelijk te ondernemen promotie activiteiten en de mogelijke financiering ervan, en over de financiering van de stichting zelf dienen te gaan.

### **De discussie**

Natuurlijk riep het voorstel vragen uit de zaal op. Enkele aanwezigen vonden het voorstel te voorzichtig: de voorgestelde bijdrage per bedrijf zou nooit geen fonds opleveren waarmee werkelijk op iets grotere schaal aan promotie van meervalproducten kon worden gedaan. Dit werd beaamd, maar er werd op gewezen dat het hier meer om een blijk van vertrouwen in, en steun voor de eerste stap van het proces ging. Het voorlopige bestuur zou zich moeten gaan bezighouden met o.a. de vraag hoe een groter fonds voor promotie en andere activiteiten bijeengebracht zou kunnen worden, en vervolgens zouden de leden van de stichting hierover hun goed- of afkeuring kunnen uitspreken. Iemand uit de zaal kreeg de lachers op zijn hand door de vergelijking met de aanpak van je nieuwe vriendinnetje: dat pak je bij je eerste afspraakje toch ook geleidelijk aan? Je gaat toch niet meteen de eerste avond al etc? Ook de mogelijkheid van bedrijven die niet mee doen maar toch gratis meeliften op de resultaten van de stichting als geheel werd genoemd. Zouden de voorgestelde promotieactiviteiten niet ook (of vooral) op het buitenland gericht moeten zijn? Hoe zou het bestuur eruit moeten zien? Hoewel er nog geen namen bekend of genoemd zijn werd gesteld dat het voorlopige bestuur naast mensen uit de sector ook deskundigen op het gebied van marketing en promotie zou

moeten hebben, en dienen deze "buitenstaanders" bovendien de sector natuurlijk een warm hart toe te dragen. Ook werd erop gewezen dat het bestaan van een stichting die namens de meervalsector als geheel kan spreken ("die de sector smoel geeft") de mogelijkheid zou kunnen bieden om fondsen aan te boren die tot nu toe, vanwege de verdeeldheid, niet bereikbaar waren. Zoals iemand het plastisch maar duidelijk beschreef: "We zijn nooit als groep naar voren gekomen, en daarom pissen we overal langs"

### **Het vervolg**

Alle aanwezigen konden na afloop een formulier meenemen waarop ingevuld kon worden of ze bereid waren het genoemde startbedrag per bedrijf als beginkapitaal voor de stichting in te leggen. Alle meervalbedrijven die 6 januari niet in op de Wageningse Berg aanwezig waren zullen schriftelijk over het voorstel worden ingelicht en ook dit formulier krijgen toegezonden. Op het moment dat dit blad bij u op de deurmat valt zal ongeveer wel duidelijk zijn of het voorstel van de stuurgroep en ABAB MKB Advies door het vereiste deel van de meervalbedrijven wordt gesteund. Als dit het geval blijkt dan kan na ongeveer 16 jaar "ieder voor zich" eindelijk ook het "samen voor het gemeenschappelijk belang" vorm gaan krijgen. Blijkt er niet voldoende steun dan heeft ook deze poging gefaald, en zal ieder bedrijf voor zich het moeten zien het te redden. Dan is de kans heel klein dat de gemiddelde Nederlander bij het woord meerval direct aan een gezond product denkt waaruit heel smakelijke gerechten bereid kunnen worden. Dan denkt die gemiddelde Nederlander bij het woord meerval hooguit aan een grote zwarte vis met snor, gezien op de foto in de plaatselijke krant waarop een sportvisser trots met zijn vangst staat te glunderen. Of misschien aan dat gevlekte, uit Zuid Amerika afkomstige siervisje in het aquarium.

Of misschien denkt hij of zij op den duur toch nog onmiddellijk aan een smakelijk product, maar dan afkomstig uit Polen, of Tsjechië.... Gaat de sector deze kans pakken om samen die bekendheid aan de meer- val te geven?

### ***Laatste ontwikkelingen***

Vlak voordat dit nummer naar de drukker ging werd bekend dat het voorstel dat hierboven is beschreven niet zal worden uitgevoerd. Wel was eind januari gebleken dat bij nagenoeg 80% van de bedrijven interesse en bereidheid tot deelname aan de stichting bestond, maar een klein aantal bedrijven stelde daaraan een harde voorwaarde waaraan niet voldaan kon worden. Dit probleem liet zich niet door de ABAB

medewerkers en de stuurgroep oplossen, en daarom hebben de medewerkers van ABAB MKB Advies tot hun spijt moeten besluiten hun steun aan deze poging tot vergroten van de samenwerking binnen de meervalsector te stoppen. De medewerkers van ABAB MKB Advies concluderen dat het samen oprichten van een promotiecentrum op dit moment blijkbaar te hoog gegrepen is, en men spreekt van een gemiste kans voor de sector om door externe partijen serieus genomen te worden. Wetende dat voor een flink aantal meervalkwekers de financiële situatie van het bedrijf zorgelijk is rijst de vraag wanneer de tijd dan wel rijp is voor samenwerking.

*En zal er dan iemand klaar staan om de kar te trekken?*

